II

(Retsakter hvis offentliggørelse ikke er obligatorisk)

KOMMISSIONEN

KOMMISSIONENS BESLUTNING

af 11. oktober 1988

om en procedure i henhold til EØF-Traktatens artikel 85 (IV/32.368 — BBC Brown Boveri)

(Kun den tyske udgave er autentisk)

(88/541/EØF)

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER HAR —

under henvisning til Traktaten om Oprettelse af Det Europæiske Økonomiske Fællesskab,

under henvisning til Rådets forordning nr. 17 af 6. februar 1962, første forordning om anvendelse af bestemmelserne i Traktatens artikel 85 og 86 [1], senest ændret ved Akten vedrørende Spaniens og Portugals Tiltrædelse, særlig artikel 4, 6 og 8,

under henvisning til den anmeldelse, der den 17. juni 1987 blev indgivet af BBC Brown Boveri Aktiengesellschaft, Mannheim (Forbundsrepublikken Tyskland), vedrørende en samarbejdsaftale med den japanske virksomhed NGK Insulators Ltd, Nagoya,

efter offentliggørelse af denne indhold i hovedtræk [2] i overensstemmelse med artikel 19, stk. 3, i forordning nr. 17,

efter høring af Det Rådgivende Udvalg for Kartel- og Monopolspørgsmål, og

ud fra følgende betragtninger:

I. SAGSFREMSTILLING

A. Anmeldelsens indhold

(1) Elektronikvirksomheden BBC Brown Boveri Aktiengesellschaft, Mannheim [3], anmeldte den 17. juni 1987 en samarbejdsaftale med den japanske virksomhed NGK Insulators Ltd, Nagoya, et verdenskendt firma, som producerer tekniske præcisionskeramikprodukter.

(2) Samarbejdet vedrører udviklingen af højtydende natriumsvovlbatterier, som først og fremmest er bestemt til indsættelse i elektromotordrevne køretøjer. Endvidere anvendes batterierne til udligning af spidsbelastning i offentlige elektricitetsnet.

(3) Til dette formål benyttes for indeværende bly-syrebatterier, der imidlertid kun oplagrer en ringe mængde energi pr. kilogram batteri. For at opnå en større energimængde arbejder de store batterifabrikanter og andre virksomheder derfor på at udvikle højtydende batterier.

BBC har siden 1972 udviklet et natriumsvovlbatteri, der kan oplagre fire gange så meget elektrisk energi, som bly-syrebatteriet. De højtydende batterier befinder sig imidlertid stadig på udviklingsstadiet og er ikke i handelen bortset fra Nife-batterier, som er udviklet og forhandles af franske virksomheder. Der findes derfor ikke for indeværende et egentligt market for højtydende batterier.

(4) Som led i samarbejdet er der i Japan oprettet et fællesforetagende, selskabet Newco, som beskæftiger sig med udvikling af natriumsvovlbatterier, og hvoraf NGK ejer 60 % og BBC 40 %. BBC har været førende i udviklingen af natriumsvovlbatterier og er nået meget langt på dette område. Det batteri, BBC har udviklet, arbejder med keramikrør.

[1] EFT nr. 13 af 21. 2. 1962, s. 204/62.
[2] EFT nr. C 72 af 18. 3. 1988, s. 4.
[3] På grund af sammenslutningen af det schweiziske moderselskab BBC Brown Boveri AG og det svenske selskab ASEA/AB er virksomhedens navn siden den 13. juni »Asea Brown Boveri Aktiengesellschaft« (ABB).

Et problem, der hidtil ikke er løst på tilfredsstillende måde, ligger i masseproduktionen af disse keramikkomponenter. Samarbejdet med den erfarne keramikproducent NGK tager sigte på at fremme og billiggøre udviklingen af masseproduktionen, der udgør en vigtig del af udgifterne til udviklingen af batterierne. Samarbejdspartnernes muligheder for at drive egen forskning og udvikling af natriumsvovlbatterier berøres ikke heraf, og BBC fortsætter den videre udvikling uanset fællesforetagendets virksomhed. De forskningsresultater, som den ene partner opnår, skal via fællesforetagendet gøres tilgængelige for den anden partner, og ny teknisk viden, som opstår i fællesforetagendet, stilles til rådighed for modervirksomhederne. Der er ikke planer om at gøre fællesforetagendet til en produktionsvirksomhed; hver af samarbejdspartnerne vil tværtimod oprette en serieproduktion og afsætte produktet i konkurrence med andre batteriproducenter.

(5) NKG har hidtil ikke beskæftiget sig med udvikling og fremstilling af batterier, idet virksomheden kun fremstiller keramik og er uden teknisk viden på området for batterier. Gennem adgangen til teknologi fra Newco og BBC bliver den imidlertid ligeledes i stand til at fremstille natriumsvovlbatterier, således at den er potentiel konkurrent med BBC.

B. Samarbejdsaftaler

(6) Med henblik på gennemførelsen af samarbejdsprojektet er der indgået følgende aftaler, som økonomisk set udgør en helhed, og som skal betragtes som en samlet aftale:

Joint venture-aftale mellem BBC og NGK om oprettelse af fællesforetagendet Newco i Japan

(7) Oprettelsen af Newco tager sigte på forskning og udvikling af natriumsvovlbatterier indtil seriefremstillingsstadiet. For at Newco kan udføre denne opgave, forpligter BBC og NGK sig til at give Newco eksklusivlicens på deres respektive teknologi.

Da Newco ikke selv fremstiller og sælger det batteri, som virksomheden har udviklet (fremstilling og salg er tværtimod forbeholdt moderselskaberne), giver det BBC eksklusivlicens på anvendelsen af sin teknologi til fremstilling og salg af aftaleprodukterne i Fællesskabet, Nordamerika og enkelte andre lande. Samtidig giver det NGK eksklusivlicens omfattende Japan og andre lande i Det Fjerne Østen. Newcos teknologi omfatter såvel BBC's og NGK's egen teknologi som Newcos egne forsknings- og udviklingsresultater. BBC's og NGK's licensområder omfatter de vigtigste lande i verden.

Newco og NGK forpligter sig til ikke uden forudgående tilladelse fra BBC at drive fælles forskning og udvikling med henblik på fremstilling af natriumsvovlbatterier sammen med tredjemand.

Licensaftale mellem BBC og Newco

(8) a) BBC giver i overensstemmelse med sin forpligtelse i henhold til førnævnte joint venture-aftale Newco eksklusivlicens på anvendelse af BBC's teknologi. Newco, der selv hverken fremstiller eller sælger aftaleprodukterne, får denne licens med henblik på at videregive teknologien til NGK til brug ved fremstilling og salg af aftaleprodukterne i Japan og andre lande i Det Fjerne Østen. BBC's teknologi omfatter (...) [1] patenter i Fællesskabet, fordelt på Forbundsrepublikken Tyskland og i et vist omfang Belgien, Frankrig, Italien, Nederlandene, Spanien og Det Forenede Kongerige, og (...) patenter i Japan samt en betydelig know-how, der supplerer virksomhedens patenter. BBC forpligter sig til at meddele Newco den nye teknologi, som virksomheden udvikler i aftalens løbetid.

Newco, som er forpligtet til at betale BBC et adgangsgebyr på (...) mio DM og licensafgifter, er berettiget til at yde NKG en eksklusiv underlicens i ovennævnte aftaleområde og at tillade NKG at yde en underlicens til tredjemand i dette område. Underlicensen til NKG og tredjemand kan kun ydes med BBC's forudgående samtykke, der ikke kan nægtes uden rimelig grund.

(9) b) I aftalens løbetid forpligter Newco sig til at overlade BBC sin teknologi vederlagsfrit til brug ved fremstilling og salg af aftaleprodukterne i Fællesskabet, Nordamerika og enkelte andre lande. Newcos teknologi omfatter såvel NGK's teknologi, der er overladt Newco som følge af licensaftalen mellem NGK og Newco, som Newcos forsknings- og udviklingsresultater.

BBC er berettiget til at yde en underlicens på fremstilling og forhandling af kontraktproduktet i Canada, Mexico og USA til det canadiske selskab Powerplex Technologies Inc., et af BBC og det canadiske selskab Magna International Inc. oprettet fællesforetagende.

[1] I den offentliggjorte udgave af denne beslutning udelades visse af tallene i medfør af bestemmelserne i artikel 21 i forordning nr. 17 om besvarelse af forretningshemmeligheder.

Licensaftale mellem NGK og Newco

(10) a) NGK giver i overensstemmelse med sin forpligtelse i henhold til førnævnte joint venture-aftale Newco eksklusivlicens på anvendelsen af NGK's teknologi. Newco, der selv hverken fremstiller eller sælger aftaleprodukterne, får denne licens med henblik på at videregive teknologien til BBC til brug ved fremstilling og salg af aftaleprodukterne i Fællesskabet, Nordamerika og enkelte andre lande. NGK er ikke berettiget til at kræve licensafgift for overdragelsen af sin teknologi til Newco; denne teknologi består af know-how på specialkeramikområdet. Newco er berettiget til at udstede underlicenser på sit aftaleområde.

(11) b) Newco giver NGK eksklusivlicens på sin teknologi til brug ved fremstilling og salg af aftaleprodukterne i Japan og andre lande i Det Fjerne Østen.

Newcos teknologi omfatter dels BBC's teknologi, som Newco har fået rådighed over på grundlag af licensaftalen mellem BBC og Newco i aftalens løbetid, dels Newcos forsknings- og udviklingsresultater.

NGK er forpligtet til at godtgøre Newco dennes driftsudgifter, herunder det adgangsgebyr, som virksomheden har betalt til BBC, samt til at betale licensafgifter.

(12) c) NKG og Newco er berettiget til at yde underlicenser til tredjemand for deres respektive kontraktområder, og Newco er berettiget til at tillade BBC at yde tredjemand en underlicens for sit kontraktområde. De førnævnte underlicenser kan kun ydes med de øvrige aftalepartneres samtykke, der ikke kan nægtes uden rimelig grund.

Fælles bestemmelser i de førnævnte aftaler

(13) Aftalepartnerne må ikke stille den teknologi, de har fået kendskab til fra den anden part, til rådighed for tredjemand uden den anden parts godkendelse. Dette forbud gælder herudover i en periode på fem år efter aftalernes ophør.

Fællesforetagendet er oprettet på ubestemt tid. Licensaftalerne har en løbetid på 15 år, som begynder på tidspunktet fra samarbejdets iværksættelse. Efter en periode på ti år regnet fra tidspunktet for den generelle introduktion af aftaleprodukterne i Fællesskabet og Japan er NGK berettiget til at sælge disse produkter inden for Fællesskabet, og BBC er berettiget til at sælge produkterne i Japan.

Efter aftalernes ophør kan aftalepartnerne frit og overalt i verden anvende den tekniske viden, de har opnået i løbet af samarbejdet fra den anden part og overalt i verden uden at skulle betale licensafgifter.

Aftale mellem NGK og Newco om leasing af anlæg og om udlån af personale

(14) Så længe den licensaftale, der er indgået mellem NGK og Newco løber, er NGK forpligtet til at udleje bygninger med anlæg, som Newco kan anvende til driftslokaler og laboratorium, og til at stille sit personale til rådighed for Newco.

C. Bemærkninger fra tredjemand

(15) Efter offentliggørelsen i henhold til artikel 19, stk. 3, i forordning nr. 17, har Kommissionen ikke modtaget bemærkninger fra tredjemand.

II. RETLIG VURDERING

A. Traktatens artikel 85, stk. 1

(16) De samarbejdsaftaler, der er anmeldt af BBC, falder ind under artikel 85, stk. 1, i EØF-Traktaten.

a) Aftalepartnerne er virksomheder, og de anmeldte aftaler er aftaler mellem virksomheder i henhold til artikel 85 i EØF-Traktaten.

b) Aftalerne har til formål og følge at begrænse konkurrencen inden for fællesmarkedet.

aa) *Forpligtelse til ikke at indgå aftaler om forskning og udvikling med tredjemand*

(17) Joint venture-aftalen mellem BBC og NGK fastlægger den fælles forskning og udvikling, der skal finde sted i fællesforetagendet Newco på aftaleområdet.

Ved denne aftale forpligter Newco og NGK sig til ikke i programperioden at drive fælles forskning og udvikling på området for natriumsvovlbatterier med tredjemand uden at have indhentet tilladelse fra BBC.

Ifølge Kommissionens faste praksis indebærer denne forpligtelse en konkurrencebegrænsning, jf. artikel 4, stk. 1, litra b), i Kommissionens forordning (EØF) nr. 418/85 [1] om aftaler vedrørende forskning og udvikling.

bb) *Eksklusivlicens til NGK*

(18) I licensaftalen mellem BBC og Newco har BBC indrømmet Newcoeksklusivlicens på anvendelse af virksomhedens teknologi til fremstilling og salg af aftaleprodukterne i Japan og andre lande i Det Fjerne Østen. I licensaftalen mellem NGK og Newco har Newco på sin side indrømmet NGK en eksklusivlicens på anvendelse af virksomhedens teknologi til fremstilling og salg af aftaleprodukterne i Japan og andre lande i Det Fjerne Østen. Gennem disse eksklusivlicenser forhindres eksport til Fællesskabet, som ellers ville være mulig uanset den store afstand, for så vidt angår såvel batterier, der er bestemt til indsættelse i eldrevne køretøjer, som batterier, der anvendes til udligning af spidsbelastning i offentlige elektricitetsnet.

Eksport af aftaleprodukterne til Belgien, Forbundsrepublikken Tyskland, Frankrig, Italien, Nederlandene og Det Forenede Kongerige ville dog være i strid med BBC's eksklusivret i disse lande. Eksport til andre fællesskabslande kunne BBC imidlertid ikke forhindre, fordi der i disse lande ikke er registreret nogen eksklusivret for denne part bortset fra Spanien, hvor der kun er registreret (...) af i alt (...) patenter.

Udelukkelse af eksportmuligheder til disse lande gennem eksklusivlicensen udgør en mærkbar konkurrencebegrænsning som følge af NGK's store styrke med hensyn til eksport og den omstændighed, at NKG er potentiel konkurrent med BBC.

cc) *Udelukkelse af tredjemand fra anvendelse af samarbejdspartnerens teknologi*

(19) I licensaftalerne med BBC og Newco og mellem NGK og Newco har samarbejdspartnerne BBC og NGK gensidigt indrømmet hinanden eksklusivlicenser på anvendelse af de to virksomheders indbyrdes supplerende teknologier med henblik på fremstilling og salg af aftaleprodukterne i de vigtigste lande i verden.

Herved har samarbejdspartnerne forbeholdt sig selv udnyttelsen af deres fælles teknologi og forhindret andre virksomheder i at få adgang til denne.

Denne udelukkelse af konkurrenter resulterer i en mærkbar konkurrencebegrænsning.

(20) c) De samarbejdsaftaler, der er anmeldt af BBC, kan også medføre en begrænsning af handelen mellem medlemsstaterne.

Når Newco og NGK i kraft af den i joint venture-aftalen indeholdte forpligtelse til ikke at drive fælles forskning og udvikling med tredjemand forhindres i at udvikle natriumsvovlbatterier inden for Fællesskabet i samarbejde med en tredjemand, og når en tredjemand forhindres i at anvende samarbejdspartnernes teknologi som følge af de gensidige eksklusivlicenser, har en sådan tredjemand ikke mulighed for at deltage i handelen inden for Fællesmarkedet med de batterier, der ellers ville være blevet udviklet.

Det eksportforbud, der er en følge af den eksklusivlicens, der indrømmes NGK, betyder desuden, at Fællesskabet som helhed isoleres fra tredjelande, og at konkurrencebetingelserne inden for Fællesmarkedet og dermed handelen mellem medlemsstaterne begrænses. Samhandelen mellem medlemsstaterne finder nemlig sted på andre betingelser, end det ellers vil være tilfældet uden det pågældende eksportforbud.

B. Traktatens artikel 85, stk. 3

Krav om individuel fritagelse

(21) Samarbejdsaftalen fastlægger i joint venture-aftalen bestemmelser for fælles forskning og udvikling af aftaleprodukterne, men uden fælles udnyttelse af resultaterne heraf, jf. artikel 1, stk. 1, litra c), i forordning (EØF) nr. 418/85.

[1] EFT nr. L 53 af 22. 2. 1985, s. 5.

En anvendelse af denne forordning kommer efter artikel 6, litra f), heller ikke i betragtning, fordi NGK ved aftalen er forpligtet til ikke at bringe de omhandlede produkter i omsætning eller at føre en aktiv salgspolitik i de områder af Fællesmarkedet, som er forbeholdt BBC, også efter udløbet af det i artikel 4, stk. 1, litra f), fastsatte tidsrum.

Der kan således først indrømmes fritagelse for de anmeldte aftaler efter en individuel undersøgelse af alle de i Traktatens artikel 85, stk. 3, nævnte kumulative betingelser.

Individuel fritagelse

(22) I det foreliggende tilfælde er samtlige forudsætninger for indrømmelse af individuel fritagelse opfyldt af følgende grunde:

a) Fremme af den tekniske og økonomiske udvikling

(23) Samarbejdet mellem BBC og NGK tager sigte på at udvikle en grundlæggende teknologisk nyskabelse, som kan virkeliggøres hurtigere og billigere som følge af dette samarbejde. I mange af verdens lande støttes udviklingen af højtydende batterier med betydelige offentlige midler. BBC's natriumsvovlbatteri har hidtil modtaget ca. 60 mio DM i offentlig støtte fra Det Tyske Forbundsministerium for Forskning og Teknologi. De pågældende myndigheder går med rette ud fra, at højtydende batterier med høj specifik energitæthed vil komme til at spille en vigtig rolle i forbindelse med eldrevne køretøjer og ved udligning af spidsbelastning i offentlige elnet. Hvis det lykkes at dække den spidsbelastning, der optræder på bestemte tidspunkter inden for den offentlige strømforsyning, ved anvendelse af batterier med stor kapacitet, behøver de offentlige elektricitetsnets kapacitet ikke længere at være afpasset efter denne spidsbelastning, hvilket giver mulighed for en mere økonomisk udnyttelse af de eksisterende elværkers kapacitet. Herudover vil afhængigheden af olieimport fra tredjelande blive mindsket.

Af endnu større og mere generel betydning er de fremskridt, der vil kunne opnås ved indførelse af eldrevne køretøjer. Et eldrevent køretøj belaster hverken miljøet med skadelig udstødningsgas eller med nævneværdig motorstøj. En vigtig fordel ved dette samarbejdsprojekt er derfor den forbedring af livskvaliteten for forbrugeren, der kan opnås ved udvikling af batterier til køretøjer.

b) Fordele for forbrugerne

(24) Fordelene ved højtydende batterier kommer direkte forbrugerne til gode. Det forhold, at der nu findes en ny driftsmulighed for køretøjer, er en økonomisk fordel for forbrugeren, og den bedre udnyttelse af elværkernes kapacitet kan resultere i billigere elpriser.

c) Nødvendigheden af begrænsningerne

aa) Forpligtelse til ikke at indgå aftaler om forskning og udvikling med tredjemand

(25) Denne forpligtelse er fritaget i artikel 4, stk. 1, litra b), i gruppefritagelsesforordning (EØF) nr. 418/85 om aftaler vedrørende forskning og udvikling. Den betragtes her som absolut nødvendig for at opnå de fordele, der følger af den fælles forskning og udvikling. Dette gør sig også gældende i det foreliggende tilfælde.

bb) Forbud mod eksport til Fællesskabet og udelukkelse af tredjemand fra at udnytte samarbejdspartnernes teknologi

(26) BBC har i ca. 16 år været beskæftiget med udvikling af natriumsvovlbatterier. Virksomheden har hidtil haft forsknings- og udviklingsudgifter i en størrelsesorden af 150 mio DM, hvoraf 60 mio DM ganske vist stammer fra offentlige midler. Arbejdet med udviklingen af BBC's højtydende batterier forventes at vare endnu fra tre til fem år.

(27) Endvidere er der en usædvanlig stor risiko forbundet med markedsføringen af aftaleprodukterne.

BBC's teknologi udgør sammen med NGK's teknologi en grundlæggende teknologisk nyskabelse. Til trods for denne grundlæggende tekniske nyskabelse vil det hvad angår anvendelse af bestemte batterier i eldrevne køretøjer ikke blive let at formå forbrugeren til at gå bort fra noget velkendt og over til et nyt driftsmiddel, hvilket vil blive yderligere vanskeliggjort ved, at der i første omfang kun i begrænset omfang er opladningsmuligheder eller udskiftningsaggregater til rådighed. En lignende modstand skal også overvindes inden for bilindustrien. Afsætningen af aftaleprodukterne forudsætter derfor en væsentlig omlægning af forbrugernes vaner.

(28) Det kan altså konstateres, at BBC, efter at virksomheden har haft usædvanlige store forsknings- og udviklingsomkostninger, er konfronteret med en usædvanlig stor afsætningsrisiko. Hvis virksomheden på Fællesmarkedet var konfronteret med konkurrence fra NGK's og andre licenshaveres side, ville det være tvivlsomt, om den vil kunne få ovennævnte omkostninger afskrevet.

(29) I betragtning af denne situation synes det at være en absolut forudsætning for, at samarbejdsprojektet kan gennemføres, at BBC beskyttes mod leverancer fra NGK og fra andre licenshavere i virksomhedens eget aftaleområde.

(30) Den indrømmede beskyttelse mod eksport fra NGK skal vare i ti år. Efter udløbet af de ti år regnet fra det tidspunkt, hvor aftalevarerne markedsføres for første gang i Fællesskabet, er NGK berettiget til at afsætte aftaleprodukterne i Fællesskabet. Beskyttelsens varighed er begrænset til det absolut nødvendige.

Introduktionsomkostningerne vil være meget store. Eldrevne køretøjer konkurrerer med traditionelt drevne køretøjer, og det vil ikke være let at formå forbrugerne til at opgive deres traditionelle vaner og gå over til en ny driftsform. En lignende modstand skal overvindes inden for automobilindustrien. Derfor vil det i første omfang kun være muligt at fremstille relativt små serier med tilsvarende høje stykomkostninger.

I denne introduktionsfase, der forventes at vare mindst fem år, kan BBC derfor ikke kræve priser, der dækker omkostningerne, fordi dette vil gøre det endnu vanskeligere, at få denne nye driftsform accepteret. I løbet af sidste halvdel af den tiårige periode forventes det dog, at det vil være muligt at afskrive de tidligere investeringer. En tidsramme på under ti år vil være for kort til, at BBC kan vinde fodfæste inden for Fællesskabet for aftaleprodukterne.

(31) Den beskyttelse, der indrømmes BBC i de gensidige eksklusivlicenser mod leverancer fra andre licenshavere i BBC's aftaleområder, varer i en periode på 15 år. Der må dog tages hensyn til, at det formentlig vil vare endnu omkring fem år, efter at der er indrømmet licens til en tredjemand, inden udviklingen af batterierne er afsluttet, en seriefabrikation er opbygget og afsætningen kan komme i gang. Først fra dette tidspunkt vil den beskyttelse, der indrømmes i forbindelse med udelukkelsen, blive effektiv, således at beskyttelsesperioden reelt nedsættes til ti år.

(32) Afsluttende kan det konstateres, at den beskyttelse, der indrømmes BBC, er absolut nødvendig.

d) Den øvrige konkurrence

(33) Begrænsningen af konkurrencen inden for ét enkelt mærke i det foreliggende tilfælde medfører ikke nogen udelukkelse af konkurrencen i et væsentligt omfang.

En række konkurrenter udvikler nemlig ligeledes højtydende batterier til eldrevne personbiler og til udligning af spidsbelastning i elnet på natrium-svovlbasis eller på andet teknisk grundlag. Desuden konkurrerer eldrevne køretøjer med traditionelle fremdriftsmidler, således at der er tale om reel konkurrence fra de øvrige konkurrenters side, som forhindrer BBC i at handle uden at tage hensyn til disse konkurrenter.

C. Artikel 8 i forordning nr. 17

(34) Ifølge artikel 8, stk. 1, i forordning nr. 17 indrømmes fritagelsen for en bestemt periode.

Samarbejdsprojektet bygger hovedsagelig på udnyttelse og videreudvikling af teknologi, der stilles til rådighed i licensaftalerne. Fritagelsen bør derfor indrømmes for de pågældende licensaftalers løbetid, der er på 15 år, startende med samarbejdsaftalernes ikrafttræden den 20. november 1987 —

VEDTAGET FØLGENDE BESLUTNING:

Artikel 1

I henhold til Traktatens artikel 85, stk. 3, erklæres bestemmelserne i artikel 85, stk. 1, for uanvendelige på følgende samarbejdsaftaler, der er blevet anmeldt af den i artikel 3 nævnte virksomhed:

— joint venture-aftalen mellem BBC Brown Boveri Aktiengesellschaft og NGK Insulators Ltd
— licensaftalen mellem BBC Brown Boveri Aktiengesellschaft og Newco
— licensaftalen mellem NGK Insulators Ltd og Newco
— aftalen mellem NGK Insulators Ltd og Newco om leasing af anlæg og om udlån af personale.

Artikel 2

Fritagelsen gælder med virkning fra den 20. november 1987 indtil den 19. november 2002.

Artikel 3

Denne beslutning er rettet til BBC Brown Boveri Aktiengesellschaft, Mannheim, Forbundsrepublikken Tyskland.

Udfærdiget i Bruxelles, den 11. oktober 1988.

På Kommissionens vegne

Peter SUTHERLAND

Medlem af Kommissionen